

11. Dixon D. The New Protestantism in Latin America: Remembering What We Already Know, Testing What We Have Learned / David E. Dixon // Comparative Politics. – Vol.27, No.4 (Jul., 1995). – P.479–492.

12. Freston P. Evangelical Christianity and Democracy in Latin America (Evangelical Christianity and Democracy in the Global South) / Paul Freston. – Oxford University Press, 2008.

13. Martin D. Tongues of Fire: The Explosion of Protestantism in Latin America / David Martin. – Oxford, Basil Blackwell, 1990.

14. Ostling R. The Battle for Latin America's Soul / Richard N. Ostling // Time. – Sunday, June 24, 2001. – Rezhym dostupu: <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,156277,00.html>

15. Sellers R. Nine global trends in religion [Elektronnyj resurs] / R. Sellers // Futurist. – Wash., 1998. – Vol.32, №1. – Rezhym dostupu: http://greymatterresearch.com/index_files/Grey_Matter_Article_Nine_Global_Trends.pdf

16. Stoll D. Is Latin America Turning Protestant? The Politics of Evangelical Growth / David Stoll. – Berkeley, University of California Press, 1990.

Oprya I. A., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of world history, Ivan Ohienko Kamianets–Podilsky National University (Ukraine, Kamianets–Podilsky), igoroprya@mail.ru

The struggle for the flock: modern tendencies of religious life in Latin America

The article examines the religious composition of the population of Latin America. It was found that the majority of the region's population professes Catholicism, which was the result of a long process of Christianization which lasted for several centuries. The new trend is that in recent decades the percentage of the number of Catholics is steadily decreasing, while a growing number of supporters of the Protestant churches. Contemporary religious situation in Latin America demonstrates the loss of the Catholic Church of its monopoly position and comes religious pluralism. It is concluded that the Catholic Church is to preserve influence on the masses must change its centralized structure and authoritarian management style, more listen to the needs of the congregation.

Keywords: Latin America, Catholicism, Protestants, liberation theology, secularism.

* * *

УДК 94:[336.743:336.744]:32(4–6ЄС)

Потапова О. Б., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри права та міжнародних відносин, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка (Україна, Суми), bogdan_sumy2007@ukr.net

Самойленко Н. С., кандидат історичних наук, доцент кафедри права та міжнародних відносин, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка (Україна, Суми), SNS-83@ukr.net

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Проведено ретроспективний аналіз монетарної політики ЄС. Метою статті є характеристика процесу становлення та розвитку грошово-кредитних відносин Європейського Співтовариства протягом другої половини ХХ ст. У дослідженні подається визначення терміну «монетарна політика»; розкриваються етапи становлення європейської валютної системи та цілі, які переслідувалися на кожному з них; обґрунтовується необхідність проведення спільної монетарної політики та введення єдиної валюти на континенті. Акцентовується увага на заходах, що стали основоположними для створення спільної грошово-кредитної системи, а відтак і монетарної політики; розкриваються інноваційні підходи у бюджетуванні та організації співробітництва між країнами-учасницями.

Ключові слова: Європейський Союз, монетарна політика, Європейське економічне співтовариство, Економічний та валютний союз, Європейський центральний банк, євро.

На межі ХХ – ХХІ ст. для більшості країн Центральної і Східної Європи, у тому числі й України, вступ до Європейського Союзу(ЄС) був важливим

завданням, з вирішенням якого вони пов'язували серйозні надії на прискорення темпів і покращення якості зростання національних економік. Проте реалії початку ХХІ ст., зокрема світова фінансова криза, Brexit у Великій Британії, девальвація національної валюти спонукають українців до глибоких роздумів щодо запозичення досвіду в організації ефективної монетарної політики ЄС, адже фінансова стабільність є запорукою сталого економічного розвитку. Формування та реалізація монетарної політики ЄС істотним чином вплинули на економічні взаємовідносини та світову валютну систему. Тому сьогодні вивчення даної проблеми є актуальним для України.

Джерельну базу дослідження склали офіційні документи – договір про заснування Європейського співтовариства з вугілля та сталі 1951 р. (Парижський договір) [1], договір про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 р. (Римський договір) [2], Єдиний Європейський Акт 1986 р. [3], Договір про Європейський Союз 1992 р. [4] та аналітичні матеріали експертів [5; 6; 7].

Аналізуючи наукову літературу із заявленої проблеми необхідно зазначити, що вона представлена працями як зарубіжних, у тому числі російських, так і вітчизняних науковців. Серед зарубіжних варто виокремити праці Р. Манделла [8], Б. Коена [9], М. Лорка [10], Ч. Гранта [11] тощо. Вони піднімали питання відносно доцільності окремих країн регіону поступитися валютним суверенітетом на користь спільної валюти, а також проаналізували вірогідність перетворення євро на конкурента американської валюти та показали європейську інтеграцію в особистостях.

Серед російських досліджень слід відзначити ґрунтовну монографію авторського колективу на чолі з О. Колобовим [12] і праці В. Шемятенкова [13] та О. Буториной [19] тощо. Автори докладно дослідили процес європейської інтеграції, у тому числі й окремі положення з формування грошово-кредитної політики ЄС, не виокремлюючи їх.

Істотний внесок у вивчення економічної інтеграції ЄС зробили вітчизняні учені – А. Єрмолаєв [14], В. Посельський [15], В. Сіденко [16] тощо. Автори відмічають суттєві недоліки в організації ЄС та висловлюють критичні зауваження щодо уніфікації його фінансового середовища. Але переважна більшість зазначених дослідників за фахом економісти, зрозуміло, що і праці мають економічне спрямування, а історичний аспект становлення та розвитку монетарної політики Європейського Союзу потребує подальших досліджень. Тому, метою даного дослідження є характеристика процесу становлення і розвитку грошово-кредитної політики Європейського Союзу протягом другої половини ХХ ст.

Монетарна політика – це комплекс заходів щодо регулювання грошової сфери задля досягнення заздалегідь визначених суспільних цілей, які здійснює держава через центральний банк. Метою монетарної політики є економічне зростання, повна зайнятість ресурсів, стабільність рівня цін і рівновага платіжного балансу. Монетарна політика є складовою економічної політики.

Еліти європейських країн повосного часу розуміли, що відновлення регіону можливе тільки за умови

його тісної консолідації. Найперше процеси інтеграції стали активно розгортатися у сфері економіки, адже саме це цікавило західноєвропейські країни. В них активно включилися шість країн – Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Італія, ФРН та Франція. Саме вони стали засновниками Європейських Співтовариств, які запропонували нові методи співробітництва в об'єднаннях.

У контексті дослідження монетарної політики ЄС варто звернути увагу на ті заходи, що стали основоположними для створення грошової системи, а відповідно, і проведення власної монетарної політики. 18 квітня 1951 р. у Парижі шістьма вищезазначеними країнами було підписано договір, який на п'ятдесят років засновував Європейське співтовариство з вугілля та сталі (ЄСВС). Згідно 1-й статті Договору ЄСВС засновувалося на трьох основних принципах: спільного ринку, спільних цілей і спільних інститутів [1]. Договір встановлював загальний ринок вугілля, залізної руди, металобрухту і сталі, заснований на принципах вільної торгівлі й регульованої конкуренції. Він переслідував мету координації й модернізації виробництва для його зростання, а також зниження цін шляхом скасування торговельних мит і кількісних обмежень на рух товарів. Також передбачався вільний рух капіталу і робочої сили. Договір передбачав підготовчий і перехідний періоди для адаптації національних індустрій, по завершенню яких вводився спільний зовнішній тариф стосовно третіх країн. Він набув чинності 25 липня 1952 р. після його ратифікації національними парламентами [17, с. 65].

На основі досягнутого позитивного досвіду ЄСВС об'єднавчий процес поширився на економіку в цілому та на монетарну політику зокрема. 25 березня 1957 р. у Римі Франція, Німеччина, Італія та країни Бенілюксу підписали договір, який засновував Європейське економічне співтовариство (ЄЕС) [2]. У преамбулі Договору країни-засновники ЄЕС заявили про своє прагнення закласти основи більш тісного союзу між європейськими народами, ліквідувавши бар'єри, які розділяли Європу, що, у свою чергу, дозволило б посилити захист миру й свободи. Договір передбачав можливість розширення ЄЕС за рахунок інших європейських держав. Головними цілями Співтовариства визначалися: забезпечення економічного і соціального прогресу країн-членів, а також постійне поліпшення умов життя й праці народів цих країн. Співтовариство прагнуло досягти зміцнення і більш тісного зближення національних економік, а також забезпечення їхнього гармонійного розвитку шляхом зменшення відмінностей між різними регіонами й подолання відсталості менш розвинених районів [18, с. 13–14].

У середині 50-х років ХХ ст. шість країн, що входили до ЄСВС, переживали економічне піднесення: дешева нафта, фіксовані обмінні курси, стабільна грошова політика і позитивне сальдо торговельного балансу, що стійко зберігалось – все це змушувало їх розмірковувати про поглиблення взаємних зв'язків. Зокрема їх турбувало те, що без вигід спільного ринку їхня економіка буде відставати від американської.

Спочатку у кожного з Європейських Співтовариств був окремий бюджет, з якого фінансування надходило на адміністративні та поточні витрати. У 1965 р. завдяки

накопиченню митних зборів виникла можливість впровадження власного бюджету Європейських Співтовариств [19, с. 7]. Проте його прийняття щороку було доволі складною подією, оскільки кожна із шести країн-учасниць намагалася найбільше враховувати власні інтереси.

Попри певні розбіжності у підходах щодо спільної економічної політики у практиці міждержавних відносин з'являється така форма діалогу як саміти. Це зустрічі на найвищому рівні – між очільниками держав. Тому помітною подією в історії європейського будівництва став саміт у Гаазі, скликаний 1–2 грудня 1969 року [17, с. 136]. Його важливим результатом стало прийняття загального принципу формування бюджету Співтовариства й рішення про необхідність посилення бюджетних можливостей Європейського Парламенту.

Варто звернути увагу на те, що економічна інтеграція не є одномоментною подією, всі зміни відбуваються поступово. Прикладом тому може слугувати перехід влітку 1968 р. до митного союзу, який шість вже відомих країн готували з моменту підписання Римських угод [19, с. 20]. Митний союз послугував ідейною передумовою для першого офіційного проекту створення економічного і валютного союзу в рамках Європейських співтовариств, про що мова буде йти згодом.

На початку 70-х років ХХ ст. світові фінансово-економічні операції призвели до розпаду Бреттон-вудської валютної системи, заснованої на золотому-доларовому стандарті. Причиною стала відмова США обмінювати пред'явлені французьким урядом долари на золото. Це поклало край стійкій практиці визначати курси національних валют через їх забезпечення золотом і показало уразливість американської валютної системи. Світ назавжди перейшов від фіксованих до плаваючих курсів [19, с. 7–8].

Для забезпечення сталого економічного розвитку виникла необхідність здійснювати координацію фінансової політики Співтовариств. Об'єктивні умови розвитку Європейських Співтовариств та інші обставини спонукали до створення Європейського валютного союзу. Зокрема це високі витрати обміну національних валют; єдність географічних умов, спільність історичних, релігійних, культурних і торговельних традицій; зростаюча взаємозалежність держав-членів Європейських Співтовариств; поступова втрата ними конкурентних позицій на світовому ринку внаслідок високої вартості робочої сили та низького, порівняно зі США і Японією, рівня розвитку технологічних та наукових досліджень; розвиток інформаційних технологій, комунікацій і транспорту; необхідність проведення єдиної макроекономічної політики та економічних реформ у країнах ЄС; зростання дефіциту державного боргу, погіршення стану державних фінансів, збільшення структурного безробіття в ЄС та посилення залежності Західної Європи від позицій американського долара і японської ієни, а також від стрімких коливань світової валютно-фінансової системи.

У 1969–1971 рр. ЄС розробили план переходу до Економічного і валютного союзу з неофіційною назвою «План Вернера» (головний розробник – прем'єр-міністр Люксембургу П'єр Вернер). План передбачав поступове скасування обмежень на рух капіталів

усередині ЄС, жорстку фіксацію курсів європейських валют і можливий перехід до 1980 р. на єдину валюту. Проте скасування вільно конвертованого долара у золото призвело до порушення міжнародної валютної системи, девальвації не тільки долара, але і більшості європейських валют. Тому з запланованого вдалося реалізувати в 1972 р. тільки впровадження механізму так званого валютного коридору: країни ЄС і деякі інші європейські держави прив'язували свої валюти одна до одної і припускали їх коливання тільки у заданих межах. Механізм працював, але зі збоями [15, с. 37; 19, с. 8]. Тож перший проект валютного союзу провалився через відсутність у ЄС спільної економічної політики.

У 1975 р. було введено європейську розрахункову одиницю епуніт (European unit of account – EUA), курс якої залежав не від долара, а від ринкової вартості європейських валют, що її складали. Ця одиниця використовувалась у міждержавних розрахунках і бюджеті ЄС, в операціях Європейського інвестиційного банку. В 1977 р. канцлер ФРН Г. Шмідт і президент Франції В. Жискар д'Естен за підтримки голови Комісії ЄС Р. Дженкінса знову підняли на порядок денний питання створення валютного союзу.

Успіхи економічної інтеграції збільшували привабливість участі в Європейському економічному співтоваристві. 22 січня 1972 р. був підписаний Заключний акт, в якому було викладено угоди про вступ до Співтовариства Великої Британії, Ірландії, Данії та Норвегії. Але після референдуму, коли більшість норвезького населення висловилося проти приєднання, Норвегія відмовилася від вступу, а інші три держави стали членами ЄС з січня 1973 р. [17, с. 138; 18, с. 15–16]. Подальша перспектива розширення кола країн – учасниць Співтовариств змушувала замислюватися над ефективністю ведення монетарної політики.

У березні 1979 р. вісім країн-членів Європейського Економічного співтовариства стали засновниками Європейської валютної системи (ЄВС), за умовами якої вони погодились дотримуватися механізму контролю коливань курсів валют, а саме: зафіксувати обмінні курси своїх валют одна до одної, але дозволити вільне курсоутворення по відношенню до американського долара. Коливання обмінного курсу не могло виходити за межі вузького коридора 2,5%. У разі порушення межі центральні банки країн були зобов'язані проводити інтервенції на валютному ринку для відновлення встановленого співвідношення. Крім того, в рамках ЄВС було створено нову грошову одиницю – «екю» (European currency unit – ECU), яка стала першим компонентом ЄВС. Головне призначення «Екю» полягало в тому, що саме до цього спільного кошика валют відтепер прив'язувався курс національних грошових одиниць держав – членів з зобов'язанням підтримувати його в установлених межах. Цей механізм отримав назву валютних курсів (МВК), ставши другим елементом ЄВС [20, с. 54–55].

Подальший розвиток грошової сфери потребував внесення змін до раніше укладених Римських договорів. Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття Єдиного європейського акту (ЄЕА) [3]. Він був підписаний дев'ятьма країнами-членами 17 лютого 1986 р. в Люксембурзі, а 28 лютого 1986 р. в Гаазі його підписали Греція, Італія, Данія. ЄЕА набув чинності

1 липня 1987 р. після його ратифікації національними парламентами [21, с. 6; 17, с. 225]. У преамбулі Єдиного європейського акту зазначалося, що країни-учасниці Співтовариства виявляли бажання трансформувати сукупність своїх відносин у Європейський Союз, заснований на базі Співтовариств і системи Європейського політичного співробітництва [17, с. 225].

ЄЕА проголошував програму побудови в ЄС Єдиного внутрішнього ринку (ЄВР), яка мала б забезпечити до кінця 1992 р. «простір без внутрішніх кордонів», тобто завершення формування Єдиного спільного ринку, усунення всіх перешкод щодо вільного переміщення товарів, людей, послуг та капіталу в рамках ЄС. Даний проект розширював повноваження органів ЄЕС і посилював їх позиції у порівнянні з окремими країнами-членами. Але зростання впливу Співтовариства було неможливим без укріплення його фінансової бази. Для цього була задумана і реалізована масштабна реформа фінансової системи ЄС.

Одним з її ключових елементів став перехід від щорічних бюджетів до довгострокових фінансових програм, які переслідували три головних цілі: 1) укріпити бюджетну дисципліну; 2) встановити середньострокову межу витрат засобів як всього бюджету ЄС, так і його основних статей; 3) забезпечити спокійне проходження процедур прийняття бюджету. Важливу роль у вирішенні останнього завдання відіграє тристороння угода, яку укладає Комісія, Рада і Європейський парламент про середньостроковий бюджет, що вичерпує перелік серйозних протиріч між ними.

У контексті реформ фінансової системи Ж. Делором, головою Європейської комісії у 1985–1995 рр., було запроваджено практику довгострокових фінансових програм. Відомо, що програми мали чіткі хронологічні межі: перша – 1988–1992 рр.; друга – 1993–1999 рр.; третя – 2000–2006 рр.; четверта – 2007–2013 рр. і п'ята – 2014–2020 рр.

Важливе місце у європейській інтеграції в цілому та у становленні монетарної політики ЄС зокрема займає видатний політичний діяч і фінансист Жак Делор. Очоливши Європейську Комісію, він підготував проект створення Європейської Валютної системи. В історії він відомий як «план Делора» 1989 р. Положення плану Делора були схвалені очільниками держав – членів у рамках Європейської Ради 8–9 грудня 1989 р. Тому Радою було прийняте політичне рішення приступити до формування ЄВС з 1 липня 1990 р. Положення про створення і майбутнє функціонування ЄВС було закріплене в 1992 р. при підписанні Договору про Європейський союз [11].

Відповідно до плану Делора створення Економічного і валютного союзу мало здійснюватися в три етапи: перший (1 липня 1990 – 1993 рр.); другий (1994–1998 рр.); третій (1999 – перша половина 2002 рр.). На першому етапі мало відбутися остаточне запровадження в дію свободи переміщення капіталів і пов'язаної з нею свободи переміщення платежів не тільки всередині ЄС, але й у відносинах з рештою світу, що було необхідною умовою для забезпечення міжнародної конвертованості євро. Цей етап створення ЄВС по суті співпав із завершальним етапом формування єдиного економічного простору – внутрішнього ринку ЄС [22, с. 25].

Головною метою другого етапу було створення економічних передумов для переходу держав – членів на єдину валюту шляхом зближення і покращення їх основних економічних показників. Для цього в установчих документах ЄС були зафіксовані чотири критерії зближення, яких вимагали від країн – членів, що переходили на євро: зближення рівня інфляції і довгострокових відсоткових ставок на банківському ринку, відсутність надмірного бюджетного дефіциту та підтримання стабільності курсу національної грошової одиниці до їх переходу на євро [22, с. 25].

На третьому етапі формування економічного і валютного союзу передбачалося введення до обігу єдиної валюти євро. Спочатку – це безготівковий обіг, а згодом – готівкова форма. Більше того, в повному обсязі починали діяти правові механізми координації економічної політики держав – членів з боку ЄС [22, с. 25]. Тобто, по суті, Економічний і валютний союз – це система суспільних відносин, яка передбачала єдність в розробці і проведенні економічної політики держав-членів і спільну грошову політику, що ґрунтується на єдиній валюті євро.

Подальший процес поглиблення Європейської інтеграції пов'язаний з діяльністю Європейського Союзу. 7 лютого 1992 р. у Маастрихті був підписаний остаточний варіант Договору про Європейський Союз. Набув чинності він лише 1 листопада 1993 р. після запеклих дебатів, що супроводжували процес його ратифікації у деяких країнах-членах [23, с. 732–733].

Ключовим завданням ЄС Договір проголосив створення ЄВС і введення єдиної європейської валюти. Рішення про єдину валюту було безпрецедентним і для самого ЄС, і для світової спільноти. Нечувану хвилю емоцій викликав той факт, що ЄС замахнувся на таку складову державного суверенітету як національні гроші. У договорі докладно були представлені принципи і механізми ЄВС. У Спеціальному розділі встановлювались правила розробки і реалізації загальної економічної політики, затверджувався Статут Європейського центрального банку і його функції, визначались критерії вступу країни у валютний союз [4].

У контексті поетапного виконання плану Делора у травні 1998 р. було створено Європейський Центральний банк і Систему європейських центральних банків [24, с. 69–70]. Були визначені одинадцять західноєвропейських країн, які відповідали критеріям участі в Економічному і Валютному союзі і, які з 1 січня 1999 р., мали ввести єдину європейську валюту євро: Німеччина, Франція, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Іспанія, Португалія, Італія, Фінляндія, Ірландія.

Головною метою діяльності ЄЦБ була підтримка стабільності цін, встановлення відсоткових ставок і визначення політики Співтовариства щодо курсів його валюти. Міністри фінансів мали узгоджувати загальну економічну політику, в тому числі координувати оподаткування в інтересах збалансованої грошової політики ЄЦБ. Обов'язкові правила запозичення не дозволяли урядам занурюватися у борги [12, с. 185].

З 1 січня 1999 р. євро було введено у безготівковий обіг, а з 1 січня 2002 р. – у готівковий. Водночас, з 1 січня 1999 р. мала припинити своє існування

європейська розрахункова грошова одиниця «екю», яка була замінена на євро у співвідношенні 1:1. Євро отримав власний логотип і код за ISO (International Standart Organization) – EUR 978 [25].

Отже, Європейські Співтовариства, які згодом стали називатися Європейським Союзом, здійснювали власну монетарну політику, становлення і розвиток якої тривали протягом 1957–2002 рр. Вона була спрямована на створення єдиного внутрішнього ринку і запровадження єдиної валюти. Результатів вдалося досягти не без труднощів, але це стало безпрецедентним історичним явищем. Реалізація проекту ЄС і його життєздатність потребували створення наднаціональних органів управління і фінансового забезпечення, що і було втілено.

Список використаних джерел

1. Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_026/page
2. Договір про заснування Європейського економічного співтовариства [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text522/pg1.htm>
3. Єдиний європейський акт [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_028
4. Договір про Європейський Союз [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029
5. Detken, Carsten; Hartmann, Philipp (2000): The euro and international capital markets, CFS Working Paper, No. 2000/09 [Electronic resource]. – Access mode: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hebis:30-9731>
6. Rompuy Herman Van, Jose Manuel Barroso, Jean-Claude Juncker, Mario Draghi. Towards a Genuine Economic and Monetary Union, 2012 / H. Rompuy, J. M. Barroso, J.-C. Juncker, M. Draghi [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ecgi.org/tcgd/2012/documents/Towards%20a%20genuine%20Economic%20and%20Monetary%20Union.pdf>
7. The Implementation of Monetary Policy in the euro Area: General Documentation on Eurosystem Monetary Policy Instruments and Procedures [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/gendoc2011en.pdf>
8. Mundell R. A. A Theory of Optimum Currency Areas / R. A. Mundell // American Economic Review. – 1961. – Vol.51. – №4. – P.657–665 [Electronic resource]. – Access mode: http://www.sfu.ca/~kkasa/mundell_61.pdf
9. Коэн Б. Дж. Евро и трансатлантические отношения / Б. Дж. Коэн [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/4774/2/uvmi5-2006-03.pdf>
10. Lorca M. The Euro: The Economic Stabilizer of the Eurozone / M. Lorca. – Miami – Florida European Union Center of Excellence. – Vol.4. – №22, November 2007. – 24 p. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.as.miami.edu/media/college-of-arts-and-sciences/content-assets/euc/docs/papers/Lorca-EUMA-Euro-Fall07.pdf>
11. Грант Ч. Делор. Добро пожаловать в дом, который построил Жак / Чарльз Грант / Пер. с англ. Д. Васильева. – М.: Моск. шк. полит. исслед., 2002. – 472 с.
12. Европа: проблемы интеграции и развития. Монография. В 2-х томах. – Т.1. История объединения Европы и теория европейской интеграции. Ч.1. Кол. авт. / Под общ. ред. академика О. А. Колобова. – Нижний Новгород: ФМО / ИСИ ННГУ; Изд-во АГПИ им. А. П. Гайдара, 2008. – 354 с.
13. Шемятенков В. Г. Европейская интеграция. – М.: Международные отношения, 2003. – 399 с.
14. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К.: НІСД, 2012. – 192 с.
15. Володимир Посельський. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції / Володимир Посельський. – К.: Смолоскип, 2002. – 168 с.
16. Сіденко В. Р. Політика завершення формування Європейського економічного та валютного союзу: основні тенденції та можливі наслідки для України / В. Р. Сіденко // Економіка України. – 2014. – №10. – С.51–66.

17. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К.: Юрине, 2001.
18. Татам А. Право ЄС / А. Татам. – К.: Абрис, 1998.
19. Европейская интеграция / Под ред. О. В. Буториной. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2011. – 720 с.
20. Білан О. Перші здобутки єдиної європейської валюти / О. Білан // Аналітичний щоквартальник. – 2003. – №1. – С.54–57.
21. Ларін М. Європа – Україна: можливості зближення / М. Ларін // Юридичний вісник України. – 2001. – 24–30 листопада. – С.6.
22. Михайличенко С. Євро – перший рік після запровадження / С. Михайличенко // Вісник НБУ. – 2000. – Січень. – С.24–28.
23. Міжнародне право. Основні галузі / ред. Буткевич В. Г. – К.: Либідь, 2004.
24. Dominguez Kathrin. The European Central Bank, the Euro, and Global Financial Markets / Kathrin M. E. Dominguez // Journal of Economic Perspectives–Volume 20, Number 4–Fall 2006–Pages 67–88 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www-personal.umich.edu/~kathrynd/JEP.ECB&Euro.Fall06pdf.pdf>
25. Лозовицький О. Європейська валютна інтеграція – основа створення загальноконтинентальних геополітичних структур / О. Лозовицький [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2007/9–10/200702.html>
1. Dogovir pro zasnuvannya Evropeyskogo ob'ednannya vugillya ta stali [Elektron. resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_026/page
2. Dogovir pro zasnuvannya Evropeyskogo ekonomichnogo spivtovaristva [Elektron. resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.uazakon.com/big/text522/pg1.htm>
3. Ediniy evropeyskiy akt [Elektron. resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_028
4. Dogovir pro Evropeyskiy Soyuz [Elektron. resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029
5. Detken, Carsten; Hartmann, Philipp (2000): The euro and international capital markets, CFS Working Paper, No. 2000/09 [Electronic resource]. – Access mode: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hebis:30–9731>
6. Rompuy Herman Van, Jose Manuel Barroso, Jean-Claude Juncker, Mario Draghi. Towards a Genuine Economic and Monetary Union, 2012 / H. Rompuy, J. M. Barroso, J.-C. Juncker, M. Draghi [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ecgi.org/tcgd/2012/documents/Towards%20a%20genuine%20Economic%20and%20Monetary%20Union.pdf>
7. The Implementation of Monetary Policy in the euro Area: General Documentation on Eurosystem Monetary Policy Instruments and Procedures [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/gendoc2011en.pdf>
8. Mundell R. A. A Theory of Optimum Currency Areas / R. A. Mundell // American Economic Review. – 1961. – Vol.51. – №4. – P.657–665 [Electronic resource]. – Access mode: http://www.sfu.ca/~kkasa/mundell_61.pdf
9. Koen B. Dzh. Evro i transatlanticheskie otnosheniya / B. Dzh. Koen [Elektron. resurs]. – Rezhim dostupu: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/4774/2/uvmi5–2006–03.pdf>
10. Lorca M. The Euro: The Economic Stabilizer of the Eurozone / M. Lorca. – Miami – Florida European Union Center of Excellence. – Vol.4. – №22, November 2007. – 24 p. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.as.miami.edu/media/college-of-arts-and-sciences/content-assets/euc/docs/papers/Lorca–EUMA–Euro–Fall07.pdf>
11. Grant Ch. Delor. Dobro pozhalovat v dom, kotoryy postroil Zhak / Charlz Grant / Per. s angl. D. Vasileva. – М.: Mosk. shk. polit. issled., 2002. – 472 s.
12. Evropa: problemy integratsii i razvitiya. Monografiya. V 2–h tomah. – T.1. Istoriya obedineniya Evropy i teoriya evropeyskoy integratsii. Ch.1. Kol. avt. / Pod obshch. red. akademika O. A. Kolobova. – Nizhniy Novgorod: FMO / ISI NNGU; Izd-vo AGPI im. A. P. Gaydara, 2008. – 354 s.
13. Shemyatenkov V. G. Evropeyskaya integratsiya. – М.: Mezhdunarodnye otnosheniya, 2003. – 399 s.
14. Evropeyskiy proekt ta Ukrayina: monografiya / A. V. Ermo-laev, B. O. Parahonskiy, G. M. Yavorska, O. O. Reznikova [ta in.]. – К.: NISD, 2012. – 192 s.
15. Volodimir Poselskiy. Evropeyskiy Soyuz: institutsiyni osnovi evropeyskoy integratsiyi / Volodimir Poselskiy. – К.: Smoloskip, 2002. – 168 s.
16. Sidenko V. R. Politika zavershennya formuvannya Evropeyskogo ekonomichnogo ta valyutnogo soyuzu: osnovni tendentsiyi ta mozhlivi naslidki dlya Ukraini / V. R. Sidenko // Ekonomika Ukraini. – 2014. – №10. – S.51–66.
17. Kopyka V., Shinkarenko T. Evropeyskiy Soyuz: zasnuvannya i etapi stanovlennya. – К.: Yurine, 2001.
18. Tatom A. Pravo ES / A. Tatom. – К.: Abris, 1998.
19. Evropeyskaya integratsiya / pod red. O. V. Butorinoy. – М.: Izdatelskiy Dom «Delovaya literatura», 2011. – 720 s.
20. Bilan O. Pershi zdobutki edinoyi evropeyskoyi valyuti / O. Bilan // Analitichniy shchokvartalnik. – 2003. – №1. – S.54–57.
21. Larin M. Evropa – Ukrayina: mozhlivosti zblichennya / M. Larin // Yuridichniy visnik Ukraini. – 2001. – 24–30 listopada. – S.6.
22. Mihaylichenko S. Evro – pershiy rik pislya zaprovadzhennya / S. Mihaylichenko // Visnik NBU. – 2000. – Sichen. – S.24–28.
23. Mizhnarodne pravo. Osnovni galuzi / red. Butkevich V. G. – К.: Libid, 2004.
24. Dominguez Kathrin. The European Central Bank, the Euro, and Global Financial Markets / Kathrin M. E. Dominguez // Journal of Economic Perspectives–Volume 20, Number 4–Fall 2006–Pages 67–88 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www-personal.umich.edu/~kathrynd/JEP.ECB&Euro.Fall06pdf.pdf>
25. Lozovitskiy O. Evropeyska valyutna integratsiya – osnova stvorenniya zagalnokontinentalnih geopolitichnih struktur / O. Lozovitskiy [Elektron.resurs]. – Rezhim dostupu: <http://soskin.info/ea/2007/9–10/200702.html>

Potapova O. B., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of law and international relations, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko (Ukraine, Sumy), bogdan_sumy2007@ukr.net

Samoilenko N. S., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of law and international relations, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko (Ukraine, Sumy), SNS-83@ukr.net

The establishment and development of monetary policy of the European Union in the second half of the twentieth century: historical aspect

The article is devoted to a retrospective analysis of the monetary system of the EU. The purpose of this article is to characterize the process of formation and development of the monetary policy of the European Union during the second half of XX century. The study justifies necessity of a common monetary policy and the introduction of the single currency on the continent; gives the definition of the term «monetary policy»; reveals the stages of the formation of the European monetary system and the goals pursued by each of them. It focuses on the activities that have become fundamental to create a common monetary system, and hence monetary policy; reveals innovative approaches to budgeting, organization of cooperation between the participating countries and the creation of the leading financial institutions of the European Central Bank. It is concluded that the European Communities, later the European Union during 1957–2002, formed and carried out its own monetary policy. It is proved that it aimed to create a common internal market and the introduction of the single currency. This was an unprecedented historical phenomenon, as there were established supranational government and financial support.

Keywords: European integration, the European Union, monetary policy, European Economic Community, Economic and monetary Union, the euro.

* * *